

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε πρόσφατα (22/7/2024) επικαιροποιημένες ερμηνευτικές κατευθυντήριες γραμμές¹ για τα **δικαιώματα των επιβατών αεροπορικών μεταφορών**, όπως αυτά προβλέπονται στον Κανονισμό (ΕΕ) 261/2004² (εφεξής «Κανονισμός»). Με το κείμενο αυτό, αναθεωρούνται οι κατευθυντήριες γραμμές που είχαν δημοσιευθεί το 2016, με σκοπό αφενός να συμπεριληφθεί η νομολογία των Δικαστηρίων από το 2016 και εντεύθεν επί των συναφών νομικών ζητημάτων και αφετέρου να παρέχουν μεγαλύτερη σαφήνεια ως προς τα δικαιώματα των επιβατών. Επιπλέον δημοσιεύθηκαν αναθεωρημένες κατευθυντήριες γραμμές για τα **δικαιώματα των επιβατών με αναπηρία και μειωμένη**

¹ Interpretative Guidelines on Regulation (EC) No 261/2004 of the European Parliament and of the Council establishing common rules on compensation and assistance to passengers in the event of denied boarding and of cancellation or long delay of flights and on Council Regulation (EC) No 2027/97 on air carrier liability in the event of accidents.

² Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 261/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Φεβρουαρίου 2004, για τη θέσπιση κοινών κανόνων αποζημίωσης των επιβατών αεροπορικών μεταφορών και παροχής βοήθειας σε αυτούς σε περίπτωση άρνησης επιβίβασης και ματαίωσης ή μεγάλης καθυστέρησης της πτήσης.

κινητικότητα κατά τη διάρκεια των αεροπορικών ταξιδιών, όπως προβλέπονται στον Κανονισμό (ΕΕ) 1107/2006³.

Υπενθυμίζουμε ότι ο Κανονισμός θεσπίζει κοινούς κανόνες αποζημίωσης των επιβατών σε περίπτωση όπου οι αερομεταφορείς αρνούνται την επιβίβαση και ματαιώνουν ή καθυστερούν σημαντικά την πτήση, προβλέποντας ρητά ποια είναι τα δικαιώματα των επιβατών (δικαίωμα αποζημίωσης, επιστροφής χρημάτων ή μεταφοράς σε άλλη πτήση, φροντίδας, αλλαγής θέσης) και σε ποιες έκτακτες περιστάσεις μπορούν οι αερομεταφορείς να απαλλαγούν από τις συναφείς υποχρεώσεις. Τα κυριότερα σημεία του αναθεωρημένου κειμένου είναι τα εξής:

- **Άρνηση επιβίβασης:** Στην έννοια αυτή περιλαμβάνονται και οι περιπτώσεις προληπτικής άρνησης επιβίβασης, ήτοι όταν οι αερομεταφορείς ενημερώνουν εκ των προτέρων τους επιβάτες ότι πρόκειται να αρνηθούν την επιβίβασή τους – παρά την αντίθετη βούλησή τους και την επιβεβαίωση κράτησης. Σύμφωνα δε με τη νομολογία, ο αερομεταφορέας εξακολουθεί να έχει υποχρέωση αποζημίωσης του επιβάτη, ακόμη και αν εκείνος δεν εμφανισθεί κατά την επιβίβαση.
- **Ματαίωση πτήσης:** Σύμφωνα με τη νομολογία, **δεν** συνιστά ματαίωση πτήσης, όταν ανάμεσα στους τρόπους απογείωσης και προσγείωσης (άφιξης) – με βάση το προγραμματισμένο δρομολόγιο – λάβει χώρα απρόσμενη ενδιάμεση προσγείωση. Επιπλέον **δεν** αποτελεί ματαίωση η περίπτωση όπου ο αερομεταφορέας αναβάλλει τον χρόνο αναχώρησης για λιγότερο από τρεις (3) ώρες χωρίς να κάνει άλλες αλλαγές στην πτήση αυτή. **Αντιθέτως**, συνιστά ματαίωση πτήσης, όταν ο αερομεταφορέας μεταφέρει τον χρόνο πτήσης νωρίτερα από μία ώρα.
- **Καθυστέρηση:** Προκειμένου να υπολογισθεί ο χρόνος καθυστέρησης της πτήσης, ως «προγραμματισμένος χρόνος άφιξης» νοείται ο χρόνος που έχει ορισθεί στο πρόγραμμα πτήσης και αναφέρεται στην κράτηση που έχει στα χέρια του ο επιβάτης (εισιτήριο ή άλλα έγγραφα). Στην περίπτωση όπου μία πτήση έχει καθυστερήσει και οφείλεται μερικώς σε γεγονός που συνιστά έκτακτη περίπτωση και μερικώς σε έτερο γεγονός, ο χρόνος καθυστέρησης που οφείλεται στην έκτακτη περίπτωση, θα πρέπει να αφαιρεθεί

³ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1107/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 5^{ης} Ιουλίου 2006 σχετικά με τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία και των ατόμων με μειωμένη κινητικότητα όταν ταξιδεύουν αεροπορικώς.

από τον συνολικό χρόνο καθυστέρησης, προκειμένου να εξετασθεί αν οφείλεται τελικώς αποζημίωση για τον λόγο αυτό.

- **Έκτακτες περιστάσεις:** Σύμφωνα με τη νομολογία, για να προσδιορισθεί μία περίπτωση ως έκτακτη και συνακόλουθα να απαλλαγεί ο αερομεταφορέας από την υποχρέωση αποζημίωσης, θα πρέπει να συντρέχουν σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις: **α)** να συνιστούν γεγονότα τα οποία, ως εκ της φύσεως και των αιτίων τους, δεν συνδέονται αναπόσπαστα με την κανονική άσκηση της δραστηριότητας του οικείου αερομεταφορέα **και β)** να μην έχει ο αερομεταφορέας πραγματικό έλεγχο αυτών. Περαιτέρω, στο κείμενο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, γίνεται διάκριση σε εξωτερικά (προέρχονται από εξωτερικές περιστάσεις ή φυσικά φαινόμενα ή πράξεις τρίτων) και εσωτερικά γεγονότα, τα οποία δυνητικά μπορούν να αποτελέσουν έκτακτες περιστάσεις. Η πλειονότητα των εξωτερικών γεγονότων έχει κριθεί ότι συνιστούν έκτακτες περιστάσεις. Ως εσωτερικά γεγονότα έχουν κριθεί από τη νομολογία, η μη προβλέψιμη (θάνατος ή ασθένεια) απουσία μελών πληρώματος των οποίων η παρουσία είναι απαραίτητη για τη λειτουργία πτήσης (δεν συνιστά έκτακτη περίπτωση) ή οι απεργίες του προσωπικού των αερομεταφορέων (δεν συνιστά έκτακτη περίπτωση η απεργία που οργανώνεται από τα συνδικάτα και αφορά λχ μισθολογικά). Σύμφωνα με το κείμενο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, για να απαλλαγεί ο αερομεταφορέας από τις υποχρεώσεις του, θα πρέπει να αποδείξει ότι κατέβαλε κάθε δυνατό μέτρο (προσωπικό/εξοπλισμό/οικονομικά μέσα) για να αποφύγει την καθυστέρηση ή τη ματαίωση της πτήσης (χωρίς να απαιτείται να προβεί σε υπέρμετρες θυσίες που ξεπερνούν τις δυνατότητες που είχε τη χρονική εκείνη στιγμή).
- **Δικαιώματα σε περίπτωση μαζικών διακοπών ταξιδιών:** Ο Κανονισμός δεν περιλαμβάνει διατάξεις για την περίπτωση μαζικών διακοπών ταξιδιών, όπως στην περίπτωση έκρηξης ηφαιστειών ή της πανδημίας του covid – 19. Σύμφωνα όμως με τις κατευθυντήριες γραμμές, οι επιβάτες έχουν (και σε αυτές τις περιπτώσεις) τα δικαιώματα που προβλέπει ο Κανονισμός, εάν ο αερομεταφορέας απέτυχε να ενημερώσει εγκαίρως και επαρκώς τους επιβάτες για την ματαίωση της πτήσης τους, υπό ορισμένες προϋποθέσεις. Ειδικότερα, **δεν** προβλέπεται δικαίωμα αποζημίωσης στην περίπτωση όπου οι δημόσιες αρχές λαμβάνουν μέτρα τα οποία εκ της φύσεως δεν συνδέονται με τον ρόλο των αερομεταφορέων ή απαγορεύουν ορισμένες

πτήσεις/περιορίζουν την κυκλοφορία επιβατών το οποίο εκ των πραγμάτων αποκλείει τη διενέργεια πτήσεων ή ακόμη και στην περίπτωση όπου η κίνηση των επιβατών δεν αποκλείεται εξ ολοκλήρου αλλά περιορίζεται στην κίνηση ορισμένων που επωφελούνται των παρεκκλίσεων (λχ κάτοικοι των ενδιαφερόμενων κρατών).

Μαρία Αικατερίνη Δ. Παπαδοπούλου
Δικηγόρος

Δ.Μ.Σ Ιστορίας και Θεωρίας Δικαίου, Νομική Σχολή Αθηνών, ΕΚΠΑ

Δ.Μ.Σ Αστικού δικαίου, Νομική Σχολή Αθηνών, ΕΚΠΑ

Δ.Μ.Σ Εμπορικού Δικαίου, Νομική Σχολή Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης

